

Aan: Kerkenraad
Van: College van Kerkrentmeesters
Ond: Advies CvK t.b.v. voorgenomen Kerkenraadsbesluit kerkgebouwen.
Datum: 5 mei 2026

Resumé adviesvoorstel CvK

Het door de Kerkenraad nemen van een voorgenomen besluit betreffende de overdracht van de Galluskerk aan de Stichting Behoud Galluskerk Angerlo (Stibega) dan wel aan een nieuw op te richten Dorpsstichting Angerlo.

Een overdracht in 2026 van de Galluskerk met behoud van de maatschappelijke bestemming waarbij overeenstemming dient te worden bereikt over het tijdpad, de voorwaarden, het bedrag van overname en de bijbehorende bruidsschat.

I Aanleiding

In december 2025 is een nieuwe visie en missie PGAD door de Kerkenraad vastgesteld. Op basis van de visie en missie is in april 2026 een deelbeleidsplan financiën, beheer en personele zaken door het College van Kerkrentmeesters (CvK) opgesteld.

In het traject van het opstellen van de nieuwe visie en missie in 2025 is regelmatig de vraag naar voren gekomen of het wel verstandig is om beide kerkgebouwen aan te houden. Er werd b.v. op de gemeentebijeenkomst van 25 mei 2025 opgemerkt: "zijn we vastgoedbeheerder?" of "kijk eens bij de Romaanse Kerk in Oosterbeek hoe ze het doen."

In de Kerkenraadsvergadering van 20 januari 2026 is besloten dat de volgende keuzemogelijkheden, voor advisering door het CvK en voor besluitvorming door de Kerkenraad, worden beschouwd en zullen worden beargumenteerd:

- A. Beide kerken behouden;
- B. Beide kerken afstoten;
- C. Martinkerk afstoten;
- D. Galluskerk afstoten.

Medio februari j.l. is door Moderamen/ CvK gesproken met de Stichting Behoud Galluskerk Angerlo (Stibega) en met de Stichting Behoud en Exploitatie Martinikerk (Stibema) hoe zij de toekomst van de 2 kerkgebouwen zien. Beide stichtingen hebben aansluitend op een notitie van het CVK d.d. 31 maart j.l. gereageerd per 28 april j.l. en per 1 mei j.l.
De betrokken stukken zijn door de scribe reeds bij de KR-agenda gevoegd.

II Korte terugblik

In 2014/ 2015 is de Martinikerk grondig heringericht. Toentertijd is het verenigingsgebouw Maartenshuis Doesburg verkocht. De opbrengst is gebruikt voor de herinrichting.

In 2024 is de voormalige Pastorie Doesburg verkocht.

In 2023 en in 2024 heeft de Kerkenraad besluiten genomen over de gebouwen op het Gallusterrein.

Het besluit van 2024 luidt:

- Geen grote aanpassingen aan de Galluskerk;
- Verkoop voormalige Pastorie aan de gemeente Zevenaar;
- Renovatie Wehmerhof.

In 2024 is de voormalige Pastorie Angerlo verkocht aan de gemeente Zevenaar voor de opvang van Oekraïners.

III Besluitvorming over de kerkgebouwen

Onze huidige gemeente is in 2006 uit een fusie ontstaan. Het is gebruikelijk dat 5 jaar na een fusie besluiten worden genomen over de kerkgebouwen. In onze gemeente zijn wel de nodige rapporten verschenen en zijn de gebouwen op diverse gemeentebijeenkomsten aan de orde geweest. Integrale besluitvorming heeft tot op heden echter niet plaatsgevonden.

IV Financiën

Per 1 maart 2016 stonden in onze gemeente 1055 personen (552 pastorale eenheden) ingeschreven. Eind 2025 bedroeg het aantal leden 532 (425 pastorale eenheden). De vrijwillige bijdragen bedroegen in 2016 € 91.754,-- en in 2025 € 90.939,--. De afgelopen 10 jaar zijn de inkomsten vrij stabiel; het laagste bedrag was € 87.272,-- in 2023.

In bijlage 1 en 2 staan een toelichting en een overzicht van de beschikbare middelen en de (mogelijke) besteding ervan in de periode 2025-2029.

Onder de streep blijft € 500.000,-- over. Hierbij is (nog) geen rekening gehouden met de continuïteitsreserve (= een buffer om tegenvallers te kunnen opvangen en de continuïteit te waarborgen). Dit kan zich voordoen wanneer de baten ineens geheel of gedeeltelijk wegvallen, en de lasten doorlopen).

Als hier rekening mee wordt gehouden, dan wordt er gerekend met de factor 1 à 1,5 over de operationele uitgaven en kosten (jaarlijks gem. € 210.000,-- x factor 1,5 = € 315.000,--). Het gemiddelde jaarlijkse exploitatietekort is circa € 50.000,--. Bij normale omstandigheden kunnen we nog 10 jaar de tekorten opvullen. Daarna kan eventueel nog 11 ha landbouwgrond worden verkocht.

V Kosten voor onderhoud van gebouwen/ orgels en subsidiemogelijkheden

Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM)

SIM Galluskerk

Onderhoudsplan Galluskerk:

- 2020 t/m 2025: € 68.708,00 (Rijk betaalt 60 %). PGAD betaalt € 9.000,-- en separaat is er door PGAD een eenmalig bedrag overgemaakt van € 39.000,-- ;
- 2026 t/m 2031: € 88.000,-- (Rijkssubsidie is verlaagd van 60 % naar 50 %).

SIM Martinikerk

Onderhoudsplan Martinikerk:

- 2017 t/m 2022 gebouw incl. orgels € 253.000,-- met 50 % Rijkssubsidie;

- 2023 t/m 2025 orgels € 146.668,-- met 50 % subsidie door provincie Gelderland;
 - 2024 t/m 2029 gebouw € 252.773,-- met 60 % Rijkssubsidiesubsidie.
- Het CvK staat garant voor een eventueel financieel tekort op onderhoud van gemiddeld € 9.000,-- per jaar over een periode van 6 jaar.

De Stichting Monumentaal Walckerorgel (SMWD) stopt naar verwachting per eind 2026. Dit betekent dat meer onderhoudskosten voor het Walckerorgel voor rekening van Stibema en de PGAD gaan komen.

In de periode 2016 - 2025 droeg SMWD circa € 100.000,-- bij in de kosten van regulier en groot onderhoud van het Walckerorgel.

De netto-inkomsten verhuur Martinikerk waren in 2025: € 15.000,-- excl. glazen box en winkel.

De kosten van de onderhoudsprogramma's zullen in de toekomst verder stijgen en de Rijkssubsidie zal afnemen.

Renovatie Wehmerhof

De Kerkenraad heeft in 2024 besloten om de Wehmerhof minimaal 5 jaar te behouden en voor maximaal € 240.000,-- te renoveren. Inmiddels zijn er 2 jaar verstreken; er zijn een kostenberekening en een ontwerpschets gemaakt en de omgevingsvergunning is verleend. Door inflatie en de aanwezigheid van asbest zijn de verwachte kosten inmiddels gestegen tot € 300.000,--

Het CvK gaat de Kerkenraad voorstellen om de Wehmerhof niet te renoveren, maar alleen een nieuwe Cv-ketel te plaatsen en minimaal benodigde energiebesparende maatregelen aan te brengen.

Hoe het voor renovatie begrote bedrag dan zal worden ingezet is een punt van verder nadenken en overleg (deels aanwenden als bruidsschat bij overdracht Galluskerk?, het vormen van een buffer voor onderhoud Wehmerhof en Martinikerk?, andere opties?). Ook zal de verkregen DUMAVA-subsidie voor de Wehmerhof ter grootte van € 10.000,-- moeten worden teruggegeven.

VI Vrijwilligers

Medio 2025 zijn in het CvK conclusies getrokken op basis van een evaluatie geefgedrag aktie Kerkbalans in relatie met het aantal gevende leden. Daarbij zijn de (door)ontwikkeling van de leeftijdsopbouw en het daarmee samenhangend aantal betalende leden en ook het aantal beschikbare vrijwilligers beschouwd.

Een belangrijke conclusie: over 15 jaar zijn er naar verwachting nog maar weinig gemeenteleden en daarmee weinig vrijwilligers.

Zowel in Angerlo als in Doesburg lopen de PGAD, Stibega en Stibema tegen een nijpend tekort aan bestuurders en vrijwilligers aan. De oplopende leeftijden zijn duidelijk waarneembaar. Ook op de onlangs gehouden vrijwilligersbijeenkomst was de senioriteit, veel zeventigers en tachtigers, en de (nog) uitblijvende verjonging zichtbaar.

Er zijn 200 vrijwilligers uitgenodigd (113 lid PGAD) en er waren op de bijeenkomst 130 vrijwilligers aanwezig.

Voor het uitvoeren van taken lopen we dus tegen onze grenzen aan en we gaan er over heen.

Oudere gemeenteleden kunnen zich moeilijker verplaatsen voor vrijwilligerswerk en er is een toename van de onveiligheid bij vrijwilligerswerkzaamheden door de hogere leeftijden. Het inschakelen van professionals of van betaalde vrijwilligers voor 36 uur/ week voor beheer en verhuur doet een te grote aan slag op de begroting van de PGAD en/of van de beide genoemde stichtingen.

VII Behoeftte aan gebouwen

Uit de nieuwe visie van de PGAD en uit de beleidsplannen van de verschillende werkvelden is niet gebleken dat voor de voorgenomen activiteiten in de periode 2026-2030 de PGAD blijvend moet kunnen beschikken over twee kerkgebouwen die dan ook nog in eigendom zijn.

Wel is in het visieproces genoemd dat de Galluskerk gebruikt kan worden als b.v. stilteruimte en voor het kerken in de winter.

Geconstateerd kan worden dat er qua stilteruimte al mogelijkheden zijn in de kerk in Voor-Drempt. Daarnaast zijn er al mogelijkheden voor verstilling in de Martinikerk (Coventrygebed, Mariabeeld) en bij de Martinikerk (Stiltekapel).

In de Galluskerk is tijdelijk het Coventrygebed in het koor gehouden.

Het kerken in de winter kan behalve in de Galluskerk ook in een met elektrische stralers te verwarmen koor van de Martinikerk en er kan tegen betaling ook worden uitgeweken naar de Gasthuiskerk.

Het aantal trouw- en rouwdiensten dat in de Galluskerk wordt gehouden is beperkt.

Bij het verrichte onderzoek in 2022 e.v. naar mogelijk multifunctioneel gebruik van de drie gebouwen op het Gallusterrein is gebleken dat er geen duidelijke vraagzijde was naar het gebruik van de Galluskerk. Het had het karakter van een inventarisatie van en onderzoek naar mogelijkheden. Vier jaar later blijkt uit de reactie van Stibega d.d. april 2026 op de CvK-notitie nog steeds geen duidelijke vraagzijde.

Bij het gebruik van beide kerken kan over de woonplaats van de PGAD-leden (peildatum 1^e kwartaal 2025) nog het volgende worden vermeld.

Angerlo	110
Doesburg	450
Andere plaatsen	24

Tot. 584	

VIII Voor- en nadelen Galluskerk en Martinikerk

Galluskerk

Voordelen:

- gemakkelijk te verwarmen in de winter
- intiem
- elektriciteit onlangs vernieuwd

Nadelen:

- ligt verder weg voor groot deel gemeenteleden
- momenteel niet geschikt voor multifunctioneel gebruik

- harde banken
- slechte kwaliteit beeld en geluid (is gemakkelijk te veranderen)
- kwaliteiten cantor-organist zijn te hoog en is te duur met de huidige speelfrequentie
- nagenoeg geen vrijwilligers meer beschikbaar
- bezoekerspotentieel (van toeristen, etc.) beperkt

Martinikerk

Voordelen:

- multifunctioneel voor vieringen, kerkelijke activiteiten en evenementen
- drie orgels en een vleugel
- cantororganist en Walckerorgel vormen een eenheid
- grote aantrekkingskracht op bezoekers (van toeristen, etc.) door ligging in het hart van de binnenstad
- goede kwaliteit beeld en geluid
- dichtbij voor groot deel gemeenteleden

Nadelen:

- matige zitkwaliteit knopstoelen
- hoge stookkosten
- koude kerk in de winter
- inbraakveiligheid is een zorgpunt

IX Keuzemogelijkheden gebouwen

A. Beide kerken behouden

Uit een oogpunt van beheer is het niet vol te houden om beide kerken aan te houden bij een teruglopend ledental. In de praktijk moet steeds meer kunst- en vliegwerk worden toegepast om het beheer en de inzet van vrijwilligers rond te krijgen en worden bepaalde personen te vaak en te veel belast.

Eerder is vermeld dat er over 15 jaar niet veel vrijwilligers meer beschikbaar zijn.

Het eventueel inschakelen van betaald professioneel beheer doet een te grote aanslag op de begroting.

Bij het aanhouden van beide kerken gaan de kosten voor beide gebouwen door.

B. Beide kerken afstoten

Op een gemeentebijeenkomst en onlangs in de Kerkenraad is de vraag gesteld waarom niet beide kerken afstoten.

Gemeentezijn kan ook zonder kerkgebouwen en koop/ huur eventueel een pand voor vieringen en activiteiten midden in de winkelstraat; dan sta je letterlijk en figuurlijk midden in de maatschappij.

Dit is heel gemakkelijk gezegd maar het houden van vieringen, het organiseren van activiteiten en evenementen zonder een vast gebouw is complex. Het verkopen van beide kerkgebouwen, het terugkopen/ terughuren en geschikt maken van een ruimte voor multifunctioneel gebruik is geen sinecure en zal nieuwe technische, financiële en organisatorische problemen geven.

C. Martinikerk afstoten

Circa 10 jaar geleden is circa € 825.000,- geïnvesteerd in de Martinikerk; nieuwe vergaderruimten, winkel, keukenblok, glazen toegangsdeuren, nieuwe verwarming. Alles met het oogmerk: multifunctioneel gebruik, extra verhuur, meer uitstraling, etc.. Naderhand is aan de bestaande onderhoudstaken van Stibema de exploitatie (incl. acquisitie/ PR) toegevoegd.

Overdracht van de Martinikerk aan Stibema zal het huidige probleem van Stibema bij het vinden van bestuurders en vrijwilligers niet oplossen. Er wordt ook al langer een beroep gedaan op mensen van buiten de PGAD.

Uit het medio februari gevoerde overleg is gebleken dat de verwachte verkoopbaarheid aan een marktpartij zeer gering is.

Een overdracht aan de burgerlijke gemeente is niet levensvatbaar gezien de financiële situatie van de gemeente Doesburg, het gebrek aan menskracht en het lopende proces van herindeling.

D. Galluskerk afstoten

Bij de boekpresentatie Galluskerk in november 2025 is er zowel door de schrijver als door de lokale wethouder opgemerkt om de Galluskerk meer onderdeel van de dorpsgemeenschap te maken; maak je niet langer afhankelijk van de kerkelijke gemeente.

In ons gesprek Gallusstichting/ CvK/ moderamen in februari j.l. is gebleken dat er contacten met de Dorpsraad zijn. Een mogelijke overdracht van de Galluskerk aan een nieuw op te richten dorpsstichting zal de komende periode onderwerp van gesprek zijn. Mogelijk kan er vanuit het dorpshuis De Meent het beheer worden gedaan.

Om de vervolggesprekken en de nadere uitwerking meer concreet te kunnen maken wordt bij deze het volgende (procesmatig en tijdsmatig) voorgesteld:

- *In mei overleg met Stibega*
- *Per half juni a.s. beoordelen of we doorgaan op de ingeslagen weg of dat we rekening moeten gaan houden met plan B (de markt opgaan per 1/1/2027 of zoveel eerder);*
- *Per 1 september a.s. keuze maken; doorgaan of plan B.*
- *Overdracht voor 31/12/ 2026 (met handtekeningen) of zoveel eerder aan een nieuwe dorpsstichting;*

X Reacties Stibega en Stibema op CvK-notitie van 31 maart 2026

Stibega

- Staan open om optie overdracht Galluskerk verder te onderzoeken voorafgaand aan enig commitment.
- Zien gebruiksmogelijkheden.
- Koppeling met aangepaste Wehmerhof.
- De maand mei benutten voor overleg "hoe nu verder".

Commentaar CvK:

Er is al heel veel onderzoek gedaan. Het kan z.i. alleen onderzoek zijn in directe relatie tot een overdracht.

Stibema

- Overname van de Martinikerk door Stibema is geen optie (vraag over voldoende bestuurskracht en voldoende vrijwilligers).
- Verlies van vrijwilligers die hechten aan de relatie tussen gebouw en PGAD.
- Bij afstoten van de Galluskerk is uitwijken naar Galluskerk niet meer mogelijk.

Commentaar CvK:

In het beleidsplan van Stibema van 2024 wordt het probleem van het vinden van vrijwilligers al gesignaleerd.

Het niet meer kunnen uitwijken naar de Galluskerk is geen vanzelfsprekendheid bij overdracht aan de Gallusstichting/ een dorpsstichting.

XI

Alles overziend kiest het CvK voor keuzemogelijkheid D

XII

Advies CvK aan Kerkenraad

- Kennisnemen van de inhoud van de notitie en geven van commentaar.
- Instemmen met het advies op hoofdlijnen als voorgenomen besluit voor keuzemogelijkheid D.
- Verwerken door het CvK van commentaar Kerkenraadsvergadering van 6 mei 2026 (2^e week mei).
- Digitale instemmingsronde leden Kerkenraad (3^e week mei).
- Inplannen spreekuur voor gemeenteleden en voor het houden van een gemeenteavond in De Meent of in de Gasthuiskerk.